

Louise kijkt op van de border waarin ze een poging doet het onkruid te wieden en staart de méhari na. Deze Citroën van kunststof en elastiek, ooit ontworpen voor de woestijn, is onverwoestbaar op hobbelige Franse weggetjes vol keien en kuilen naar wijngaard of schapenwei. Het ooit fel oranje plastic is door de zon verbleekt tot een mildere tint. Mildheid, het woord ligt op haar tong als een truffel. De zwarte lekkernij uit deze streek waarvan alleen al de schil voldoende is om het aroma af te geven. Ze heft haar arm op in een verlate groet. De mouw van haar bloes glijdt langs haar arm naar haar oksel, kleurige strepen verworden tot kronkels. Met felle rukjes schudt ze haar arm los, trekt de manchet om haar pols en wurmt de sierknoopjes door de strakke gaten. Haar oren blijven gespist tot het ronkende geluid wegsterft. Hoog in de lucht klinkt de roep van een leeuwerik. De wind neemt het dorstige geblaas van schapen mee.

Ze proeft nog een keer, mildheid, het woord aarzelt in haar mond. Dan slikt ze het met een snelle beweging door en kucht haar keel schoon. Ademt diep in, de lucht is zwanger van lavendel. Een vlinder blijft een ogenblik rusten op de onder blauwe bloemen bedolven stengel. Louise buigt zich naar voren om de trillende vleugels beter te bekijken. Krak, een kort, dor geluid. Onder de zool van haar sandaaltje zitten de scherven van een slakkenhuis met grauwe smurrie vastgeplakt.

In het gras knerpt een onzichtbare cicade. Een andere antwoordt. Het is weer zomer. De kippen scharrelen in hun ren, pikken gulzig in de schillen en ruziën met veel gekakel en fladderende vleugels om een halfrotte appel. Een hond blaft zijn barse waarschuwing aan een voorbijganger. De buurman van de boerderij links van hen, wat lager op de heuvel, start zijn motorzaag om de afscheidingshaag te snoeien. De stammen van de vlier zijn net zo krom en met het land vergroeid als de oude mannetjes die jeu de boules spelen op het dorpsplein. Het jankende geluid ergert haar. Ze hurkt neer en knijpt de door de hitte samengesmede klonten aarde fijn, plukt nog wat ongewenste sprietjes weg en gooit ze in de bak naast haar. De composthoop bevindt zich achter in de tuin, tegen het hek aan, niet zo ver van de schuur, had Caroline haar uitgelegd. Met enige moeite komt Louise overeind, de bak tegen haar heup geklemd.

Haar neus krinkelt van de weeë rottingslucht. Met stijf opeen geknepen lippen kiepert ze de bak om, loopt snel een eindje weg om diep adem te halen. Met haar mouw veegt ze de druppels van haar voorhoofd. De dag warmt snel op.

Knarsende remmen! Precies voor de schuurdeur komt de méhari tot stilstand. Twee kinderen rollen uit de achterbak, hun gezichten glimmen.

‘Het was zo leuk, Mam, we hebben de schapen water gegeven.’

Louise lacht, haalt een hand door de verwaaide haren en trekt de kronkelende lijfjes tegen zich aan.

‘Boeven zijn jullie! Hoe wisten jullie Jean-Marie duidelijk te maken dat jullie meewilden?’
‘Mam! Doe niet zo stom.’

Snel glippen de twee jongetjes, een blonde krullenbol en een kleinere met korte donkere stekels, uit haar armen en hollen terug naar de schuur. Die ziet eruit alsof ie al eeuwen deel uitmaakt van het landschap. Het cement tussen de in de ronde vorm van een borie gestapelde stenen verraaft de recente leeftijd. Bij de authentieke herdershutten werden de stenen met pleister aan elkaar gekleefd. Het dak rust op ruwe balken en is bedekt met lange holle dakpannen. Binnen staat het vol. Zakken kunstmest, plastic gieters, sommige met gaten, halve paren rubberlaarzen, balken, afvalhout en rollen gaas. Een enorme zak maïs voor de kippen, een emmer maïsmeel voor de kuikens en een blauwe ton vol schapenbrokken. Van de jongens rest niets meer dan vrolijk gesnater, begeleidt door het monotone gezang van de krekels.

Haar onderrug steekt gemeen, Louise strekt zich uit met haar armen in haar zij. Ik ben helemaal niets gewend mompelt ze voor zich uit en trapt tegen een pol lavendel. Even sluit ze haar ogen en laat de zon haar wangen koesteren tot ze branderig aanvoelen. Zomer in Frankrijk! Ze hadden hier jaren eerder moeten komen in plaats van verregende zomers op de Friese meren door te brengen. Twee strak in een zwemvest vastgesnoerde jongetjes komen haar voor ogen. Hier kunnen ze bewegen wat ze willen, ruimte zat. Stom, dat ze zo stellig alle eerdere uitnodigingen had afgeslagen.

Knersende voetstappen naderen over het grind.

‘Louise’ klinkt het achter haar, ze draait haar hoofd om.

‘Oui, je viens’ antwoordt ze in haar beste schoolfrans.

Haar schoonzusje waggelt met haar zeer zwangere buik op haar af. Caroline blijft staan en wuift met een routineus gebaar opdringerige vliegen weg. Op haar voorhoofd zijn wat losse plukjes haar ontsnapt uit haar wrong. In haar oren glinsteren briljantjes, passend bij de trouwring aan haar linkerhand.

‘Louise, ...’

‘Oh, hoi’

Ben je opgeschoten?

‘Er zit in ieder geval minder gras in de border dan vanmorgen’

‘Bon!’

‘Kan ik wat voor je doen, ma chère?’ Louise frummelt aan haar manchet en laat een zwarte veeg achter. ‘Zou jij niet beter op een stoel in de schaduw gaan zitten? Geniet van je rust zolang het nog kan.’ Louise’s stem klinkt luchtig, ook al klinkt haar Frans klinkt een stuk minder charmant en vloeiend in haar oren dan het Nederlands van Caroline. Ze schuifelt met haar voet in het grindpad, kijkt naar een vaag punt in de verte en mompelt binnensmonds.

‘Luuk heeft me op het hart gedrukt om goed op je te passen. Je weet, ik kan mijn broer nooit meer onder ogen komen als jou iets overkomt.’

Lachend klopt Caroline op haar buik: ‘Mannen! Ze maken zich overal bezorgd over en vertrekken vervolgens naar kantoor om alles en iedereen te vergeten behalve hun cliënten.’

‘Oh, oh’ geeft Louise toe, ‘die Herbert van mij is geen haar beter. Vanaf het moment dat ik met de jongens de gracht afgereden ben, zijn we uit zijn gedachten verdwenen.’

De tengere Française kijkt de andere vrouw onderzoekend aan. Haar positiejurk, rechtstreeks uit een boutique uit Parijs afkomstig, plooit zich welgevallig om haar lichaam. Haar voeten steken in een soort instap laarzen, minstens drie maten te groot, waardoor je haar met zorg gelakte teennagels niet kunt zien. In een impuls slaat ze een arm om haar schoonzusje heen, haar armbanden rinkelen.

De iets zoetige geur van Chanel 5 prikkelt Louise's neus, ze wil zich losmaken en stoot met haar elleboog onhandig tegen de enorme buik.

'Sorry!'

Met een snelle ruk trekt Louise haar bloes recht waardoor het bovenste knoopje losspringt. 'Ik heb trek in koffie.'

Caroline maakt een typisch Frans gebaar dat van alles kan betekenen.

'Les enfants' zegt ze.

Louise krimpt een tel in elkaar en slaakt een onmerkbare zucht. 'Jean-Marie heeft toch geen last van ze, hoop ik? Ze vinden het zo leuk om je vader te helpen. Het zijn echte stadskinderen.'

'Mais non.'

Caroline duwt haar logee richting terras.

'Nee joh, ik wilde je juist wat leuk vertellen.' Ze wappert zich met een hand wat koelte toe. 'Tu sais, mon Père geniet zo dat je jongens zich zo snel hebben aangepast. Weet je nog hoe ze en paar dagen geleden gruwelden?'

'Eh...'

'Toen mijn vader hen gevraagd had de kippen de restjes brood te voeren.'

'Goh, ja, ze waren doodsbang. Stel je voor dat ze in hun vingers gepikt zouden worden.'

Caroline leunt met twee handen op de tuintafel, haar adem komt gejaagd.

'Volgens mijn vader zouden we ze nu moeten zien, hoe ze als volleerde herders tussen de schapen rondlopen.'

Louise trekt een stoel dicht bij de tafel en laat Caro er voorzichtig op zakken. De schaduw van de parasol maakt haar nog bleker.

'Koffie?'

Louise luistert niet naar het antwoord maar werpt een snelle blik over haar schouder, de kinderstemmen zijn verstomd. Nergens zijn twee kinderkopjes te zien. Gelukkig zit er een stevig hek om het erf heen, ze kunnen niet zomaar de weg ophollen. Zoals Emiel. Zo snel als de herinnering opkomt sluit ze haar hoofd ervoor af en als ze spreekt klinkt een valse ondertoon mee.

'Jij blijft zitten, Caro, ik speel dit keer voor gastvrouw.'

'C'est bien. Snij je een stuk flan voor ons af als je toch naar de keuken loopt? De kinderen krijgen straks hun portie.'

In de keuken hangt een vreemd luchtje, een mengsel van cichorei, vanille en nog iets, wat ze niet meteen kan thuis brengen. Op een rooster staat de enorme ovenschaal met flan af te koelen. De aanblik doet haar watertanden. De bovenste plank van de grote eikenhouten keukenkast die tegen de achtermuur leunt, is bedolven onder een assortiment van kopjes, borden en delen van het zondagse servies. De glazen deurtjes staan half open. In de hoek ligt een stapel kookboeken, tussen de bladzijden steken de rafelige randen van uitgescheurde recepten omhoog. Een etage lager een schier eindeloze voorraad ingrediënten, voor taart en andere lekkernijen. Pakken bloem, suiker, zakjes amandelpoeder, gekleurde flesjes essence liggen kris kras door elkaar. Net als vroeger in de keukenkast van haar moeder. Op de onderste plank is plaats ingeruimd voor de gebruikelijke voorraad van blikken groenten, pakken pasta en een enorme zak rijst.

Een koffiekopje klettert op de vloer. Louise bukt zich en raapt het op, draait het rond in haar hand, het is gelukkig heel gebleven. Ieder mens krijgt waar hij recht op heeft, hoort ze haar grootmoeder weer zeggen. Ze krabt in haar nek. De wollen jurk, die ze aanmoest bij de crematie van Emiel, kriebelde vreselijk. Elke keer als ze haar schouders schuurde tegen de leuning van de kerkbank keek Oma haar strak aan. Wrokkige woede golfde in haar omhoog.

Met haar ogen tot kiertjes geknepen tuurde ze naar de oude vrouw. Zoals ze, in plaats van Mama omdat die te veel moest huilen, in haar akelige zwarte kleren naast de kist stond. Alsof zij en Opa Emiels enige familieleden waren. Van haar moest die dure gekochte krans van witte lelies persé bovenop de kist liggen. Terwijl Luuk en zij de kist zo mooi versierd hadden, hem hadden bedolven onder veldbloemen en sprieten gras. Speciaal 's ochtends vroeg geplukt op het weilandje achter hun huis. Mama zei nog dat Emiel de bloemen vast heel fijn zou vinden, hij speelde er zo graag.

Ze dwingt zichzelf om van de vloer overeind te komen. Haar handen gaan door met hun taak, water opzetten, kopjes op het blad, de flan snijden en de stukken op schoteltjes leggen. Na enig zoeken vindt ze twee bij elkaar passende taartschoteltjes. Grappig, bedenkt ze, terwijl ze de taart in stukken snijdt met een broodmes, het enige scherpe mes dat ze zo snel kon vinden. Zo verzorgd als Caro eruit ziet - ondenkbaar dat ze ooit zonder make-up of met ongekamde haren haar slaapkamer uit zou komen - zo slordig is haar keuken. Nou ja, het is natuurlijk niet echt haar keuken. Dit is weliswaar haar ouderlijk huis, maar alleen haar vader woont er het hele jaar door. Het water zingt in de ketel, slieren damp kringelen omhoog. Louise draait het wat gas hoger. Luuk en Caroline brengen de meeste weekenden op de campagne door, dat zal straks anders worden met een kleintje erbij. Ze schept zes volle lepels bonen in de koffiemolen. Zet het kunststof deksel zorgvuldig op zijn plek en duwt. Met gierende tonen worden de bonen in een paar seconden tot poeder verwerkt. Nu goed tellen, wil ze deze keer geen slappe koffie zetten. Caroline is zo precies in deze dingen, haar maakt het niet uit. Thuis geeft ze de voorkeur aan kant en klare pads voor de senseo. Toch is ze dit inktzwarte bocht uit de cafetière gaan waarderen ondanks het extra gedoe.

Op het aanrecht staan de vuile kommen van het petit déjeuner, dat hier bestaat uit een grote kom koffie met veel warme melk en stokbrood van de vorige dag met jam om er in te dopen. Thee kennen ze niet, dat is voor kinderen. Louise spoelt haar handen af onder de kraan en bij gebrek aan handdoek veegt ze die droog aan haar rok. Wacht geduldig tot de koffiedrab tot op de bodem gezonken is en duwt met enige moeite het filter naar beneden, de kleur is in ieder geval veel belovend. Met het volgeladen dienblad in beide handen loopt ze de keuken uit naar buiten. Haar voet duwt de hordeur achter zich dicht. De koffie schommelt over de rand van de kopjes.

Als uit het niets duiken twee kinderen op, hollen naar het terras en blijven bij de houten tafel met de grote groene parasol staan. 'Lekker, Mam, is dat voor ons?'

'Mooi niet!' antwoordt hun tante in haar zangerige Nederlands 'gaan jullie mijn vader zoeken, dan geeft hij jullie je eigen portie taart.'

Door de donkere glazen van haar zonnebril zijn haar ogen niet te zien. Bram aarzelt even, lacht naar zijn tante en steekt snel zijn wijsvinger in zijn moeders taartpunt.

'Bram!'

Boos worden lukt Louise niet.

Met een mengeling van ondeugd en uitdaging in zijn ogen kijkt hij zijn moeder aan. 'Lief zijn' mompelt die en neemt snel een slok van haar koffie. Een druppel valt heel langzaam van de bodem van het kopje en trekt een bruin spoor over haar blouse.

Bram zegt niets. Hij steekt zijn vinger in zijn mond. Dan ziet hij dat zijn broertje hem te snel af is. Meteen zet hij een spurtje in over het gras achter Tommie aan. Hij wil als eerste Jean-Marie roepen want hij kent al een paar woorden Frans. Die sufferd van een Tom denkt zeker dat Jean-Marie zijn Nederlandse gebrabbel verstaat. Het is belangrijk om de oudste te zijn zegt zijn vader altijd, dan kun je goed voor je moeder en je kleine broer zorgen. En voor tante Caro had Papa eraan toegevoegd, vlak voordat ze met Mama wegreden. Flink helpen, zoon! Zorg jij ervoor dat je tante niet te veel doet met die baby in haar buik. Even steekt

het. Hij mist Papa. Tommie niet, die is te klein. Mama ook niet, ze heeft zoveel te kletsen met zijn tante. Niet dat hij er een woord van begrijpt, maar toch.

Potver, Tom is hem bijna te snel af. Aan de rand van het gazon staat de oude tractor, waarmee het gras gemaaid wordt. Eronder ligt de vader van tante Caro, hij is iets aan het repareren zeker. Snel zet Bram een eindsprint in en duwt en passant zijn broertje omver, die meteen een keel opzet van jewelste.

Caro bladert in een tijdschrift, grinnikt zo nu en dan en leest een zin voor. Louise staart naar de enorme banden van de tractor en lacht plichtmatig mee. Uiteindelijk pakt ze haar boek op waarin ze sinds het begin van de vakantie niet verder gekomen is dan hoofdstuk drie, vouwt het ezelsoor glad en probeert te lezen. Voor haar ogen verdwijnen de letters en maken plaats voor een dansende bos blonde krullen. Een lenige jongen komt aanrennen, springt over het hekje en knielt voor haar neer.

‘Loutje, ik ben er weer.’

Louise’s gezicht gloeit, haar ogen drinken zijn krullen in. Haar adem stukt. De parasol is niet meer dan een vlek al ze knippert ze haar ogen.

‘Miel! Oma is zo gemeen geweest, ik mocht niet eens naar de overkant om de eendjes brood te voeren.’ De kleine Lou stampvoet, ‘ze was bang dat ik in het water zou vallen.’

Haar lip bibbert. Emiel lacht en slingert haar aan haar armen rond. Weer op haar voeten gezet wankelt ze en grijpt zijn arm steviger vast.

‘Au, kleine kat, je knijpt me!’

Haar lip gaat nog harder bibberen. Ze bukt, plukt een paar madeliefjes uit het gras en wrijft ze over de rode plek op de arm van haar broer. Geeft er tenslotte een zoentje op. Over!

‘Emiel, kom onmiddellijk hier’ galmt de stem van hun grootmoeder door de tuin. ‘Luuk is al tien minuten thuis van school. Waar bleef je zo lang?’

‘Klim maar op mijn rug, Loutje, dan breng ik je.’ Met enige moeite klimt ze op zijn rug en steekt haar voeten in zijn broekzakken. Haar armen kleven om zijn nek. Zijn donderblauwe bloes ruikt naar waspoeder, ze duwt haar neus in zijn nek, knijpt met haar knieën. Hu paardje, in galop schatert ze vanaf haar hoge positie. Het paard gehoorzaamd gewillig en hobbelt naar de keukendeur.

‘Emiel en Louise, meteen binnenkomen en je handen wassen. Jullie thee is koud geworden.’

‘Ja, Omaatje! We komen er aan, dit paard heeft haver nodig en de dame snakt naar koekjes.’

Louise verslikt zich in haar giechel, nu is Oma vast boos. Snel veegt ze haar neus af aan haar broers mouw en laat zich op de grond glijden. Was Mama maar thuis, waar is ze nou weer vandaag?

De herinnering vernevelt. Het boek glijdt uit haar hand en stuitert over het terras. Met een rood hoofd duikt ze erachteraan. Zonde, de voorkaft is dubbel geklapt en er zit nu een lelijke vouw in.

Caroline kijkt verwonderd op van haar tijdschrift. ‘Ça va, Louise?’

In Luuks werkkamer is het dankzij de dikke buitenmuren heerlijk koel, de luiken voor het enige raam zijn gesloten. Een kier licht valt op het bureau, trekt een streep over de vloer en kruipt langs de muur omhoog. Dwars door het schilderij. Een olieverf van een vrouw aan een tafeltje op een terras. Er staat een glas wijn voor haar, de parasol werpt een schaduw op straat. De vrouw heeft een blauwe hoed op, haar gezicht is deels te zien maar niet verder ingevuld. Om haar heen lopen mensen en zie je de contouren van een gevel. De felle kleuren

die de schilder gebruikt heeft versterken het blije zomerse gevoel dat het beeld oproept, ondanks het melancholieke van een vrouw zonder gezicht.

Vanuit de deuropening werpt Caroline een blik op Louise's gebogen gestalte achter het bureau. Het blonde haar hangt in slordige strengen los op de rug, onder de spaghettibandjes van haar hemdje is rood verbrande huid besproeid met zomersproeten zichtbaar. Haar armen hebben licht kippenvel. Louise kijkt niet op of om. Laat ook maar, Caroline draait zich op de drempel om en laat de deur op een kier staan. Haar verzoek kan wachten.

Louise's handen zweven een moment boven het toetsenbord van haar laptop voor ze verder gaat met haar mail. Ze rilt en wrijft over haar armen.

“De charme van 't Franse platte land...” typt ze verder *“ik weet het, ik klink als een reisgids maar dat maakt het niet minder waar! Ik begrijp nu eindelijk waarom Caroline en Luuk zoveel tijd op de campagne doorbrengen in plaats van in Bordeaux.”* Opnieuw vallen haar handen stil. Het valt haar moeilijk om in woorden vast te leggen wat haar zo boeit aan deze omgeving, vooral omdat ze zich altijd tegen een bezoek heeft verzet. Herbert is niet eens geïnteresseerd, haar vroegere afkeer van Frankrijk kwam hem goed uit, hij gaat 't liefst de hele zomervakantie zeilen. Hoe kan ze hem ooit duidelijk maken dat zij, stadse in hart en nieren en zeilster vanwege de echtelijke vrede, opeens gegrepen is door het ondenkbare: de clichématige verlokkingen van het boerenleven in de Périgord. Waar het 's avonds nog echt donker is en zo stil dat je jezelf hoort nadenken. In het begin, toen zij en haar jongens net aangekomen waren, vond ze de stilte beangstigend. Gewenning volgde snel. Nu ze de geluiden heeft leren onderscheiden kan ze genieten van de stille tussenposes. De ochtendgroet van de haan, het trotse gekakel van een kip die een ei gelegd heeft, de jankende hond van de bureu. Geluiden die een eigen leven leiden. Hoe beschrijft ze dat aan haar echtgenoot?

“Je zult de kinderen niet herkennen, ze zijn vollerde boerderijknechten geworden. Vooral Bram doet zo zijn best om Frans te spreken, hoewel ik betwijfel of Jean-Marie er iets van verstaat. ;-) *Ze zijn in ieder geval dikke maatjes geworden! Tommie is net een veulen, hij huppelt vrolijk overal achter aan. Ze hebben gewoonweg geen tijd om je te missen.”*

Na nog wat huishoudelijke tips, waaronder de vindplaats van de reservesleutel van de achterdeur en de aanmaning om vooral niet te vergeten zijn katoenen short en polo's bij de stomerij af te halen voor hij vertrekt, sluit ze af met een virtuele knuffel. Drukt op de verzendknop en klapt haar laptop dicht.

Plotseling vult de kamer zich met een bekend geknars, de méhari! Tijd voor de dagelijkse rit met gieters water voor de schapen. Meteen gooit ze de luiken open, tuimelt bijna uit het raam.

'Attendez-moi!'

Onder luid gejuich van haar kinderen hijst ze zich op de voorbank vol rommel. Na een flinke dot gas zet de auto zich in beweging.

De versnellingspook doet haar denken aan haar eerste autootje, een gele 2cv met open dak, door Luuk van de sloop gered en vervolgens opgeknapt en doorverkocht aan haar. De krantenwijk had ze graag over voor de vele ritten met haar vriendinnen. Vier blonde meiden met hun wapperende haren op weg naar Zandvoort. Hard meezingen met de radio en gieren maar. Ze kon zich volledig laten gaan tot er opeens een vrachtwagen van de Spar of zo langs denderde, dan moest ze goed uitkijken dat ze niet de macht over het stuur te verloor. Na zo'n incident kon ze uren voor zich uit zitten staren, liefst met een donkere zonnebril op haar neus, zonder zich in het gesprek te mengen. Haar vriendinnen waren gewend geraakt aan haar plotselinge buien en deden niet eens meer de moeite om haar eruit te trekken. 'Lou, onze clown, ze mist haar circus' zeiden ze dan.

Hobbelend over de keien, met links en rechts lege weilanden, volgt de auto het flauwe pad richting horizon.

‘Ik zie de schapen’ Tom’s hoge stemmetje achter haar duwt de herinnering weg.

‘Ik ook lieverd. Wat jij, Bram?’

Bram heeft geen tijd om te antwoorden, nog voor de auto gestopt is, springt hij al op de grond en holt naar voren om het hek open te maken en achter hen weer te sluiten.

‘Ze zijn al gewend aan de routine’ lacht Louise. Jean-Marie mompelt iets terug wat ze niet kan verstaan, dus knikt ze.

Tussen het kort gegeten gras bloeit van alles, jammer dat ze de namen van de bloemen namen niet meer kent. Verder dan een boterbloem en een madelief komt ze niet. Ja toch, die verdwaalde zonnebloem, die hoog boven alles uit torent. Handenvol bloemen plukt ze vijf minuten later. Steeds gretiger, tot ze hen bijna niet meer kan vasthouden, meer, meer, die daar nog, nog een paar laatste takjes lavendel. Met haar tanden scheurt ze de wortels af die ze heeft meegetrokken. Armen vol veldbloemen. Ze ademt diep in en begraaft haar gezicht in de weelde.

Bram ligt onder het grote bed, hij verkneukelt zich. Het bed kraakt als tante Caro op de rand gaat zitten. Twee glanzende nylonbenen steken vooruit. Opeens begint een zware stem te spreken. Woorden die hij niet kan verstaan. Frans waarschijnlijk. Twee zwart behaarde benen staan voor hem, blote voeten en tenen met gekartelde randen aan de nagels. Zijn hart klopt in zijn keel. Hij slikt onhoorbaar. De glanzende benen wiebelen, er wordt nog steeds gepraat. Twee armen komen uit het niets tevoorschijn en peuteren aan de veters van de linkergymp. Coole gympen zijn het met rode bloemen en gouden veters, Mama zou die nou nooit aantrekken. Tante Caro giechelt, haar stem klinkt hoger dan anders. De zware stem blijft maar bassen.

Bram kruipt dieper onder het bed weg en knijpt zijn ogen stijf dicht. Het leek zo’n goed plan. Hij had al helemaal bedacht hoe hij Mama zou vertellen dat hij zijn keurige tante Caro eens lekker had laten schrikken. Nu is het niets leuk meer. Was dit maar een aflevering van Jimmy Neutron, dan zou hij het wel weten. Is zijn tante bang? Als ze in gevaar is moet hij haar redden en de baby natuurlijk, dat heeft hij Papa beloofd. Hij doet zijn ogen weer open, behaarde handen zijn bezig om de glanzende laag van zijn tantes benen te stropen, gladde witte huid komt te voorschijn. Hij rolt zich doodstil op zijn zij. De harde kieren van de vloer zitten in zijn knieën gegrift, hij wrijft, ze doen pijn. Vreemd gelach klinkt boven hem. Jimmy, alias Bram spitst zijn oren. Mama heeft hij wel eens zo horen lachen, toen Pap haar een zoen gaf. Hij plukt aan zijn T-shirt, zijn wangen gloeien.

De kamer is doodstil op het ritselen van het gordijn voor het open raam na. Een vreselijk kraak van het bed en alle benen zijn verdwenen. Buiten rijdt een tractor voorbij, de hond van de burens blaft. Op de gang klinken voetstappen, ergens gaat een deur open. Zijn hart bonkt nu zo hard dat zijn tante het zou kunnen horen.

Tommie roept iets van beneden, de voetstappen houden op. De stem van Mama antwoordt. Poeh, dat is goed afgelopen, ze is hem niet aan het zoeken. Er wordt gefluisterd. Gesmak. Jakkes! Er zit een rare kriebel in zijn buik. In de ooievaar geloof je niet meer als je zeven bent. Flauwe grap van Mama. Gisteren stond er eentje langs de weg. ‘Kijk’ zei ze, ‘misschien zit die ooievaar wel uit te rusten omdat hij jullie nieuwe neefje of nichtje gebracht heeft.’ Tommie was erin getrapt, hij niet natuurlijk.

De spreid is van het bed gegleden en ligt in een prop. Bram duwt zijn wang tegen de stof aan, lekker zacht en precies de blauwe kleur van zijn voetbalshirt dat Mamma te vaak gewassen had. Z’n shirt is nu Papa’s poetslap voor de auto, van zijn coach mocht hij ’m niet meer aan bij een wedstrijd. Na de zomer krijgt hij een nieuwe, heeft Pap hem beloofd. Hij

stopt zijn hoofd nog dieper weg in de spreij en ademt zo snel in dat zijn longen bijna barsten. Plotseling tiggert hij onder het bed vandaan, de spreij achter zich aan slepend en rolt om in zijn haast bij de deur te komen.

‘Bram, mon chouchou, waar kom jij vandaan?’

Hij stottert. Kan geen woord uitbrengen, zegt dan ‘de baby?’ Zijn tante wrijft over haar buik waar haar navel als een tuutje bovenuit steekt. Bram staart naar de enorme blote buik en probeert de tietten over te slaan, gelukkig ze trekt het laken strak om zich heen. Hij wil weglopen maar blijft gebiologeerd staren naar de buik. Dan zie hij een extra bobbel omhoogsteken. ‘Kijk, Bram, een voetje, de baby schopt.’ Tante Caro duwt de bobbel zachtjes terug.

‘Nou, eh ... ik ga Tommie zoeken, we zouden buiten gaan spelen.’

Op een holletje verlaat hij de slaapkamer en vergeet de deur achter zich dicht te doen.

‘Deur dicht, alsjeblieft’ roept oom Luuk hem achterna.

In het midden van de eettafel pronken de bloemen, liefdevol in een vaas geschikt door haar schoonzusje die ze buiten in een emmer gevonden had. Vergeten, zodra de euforie voorbij was. Ter ere van het zondagse diner is het damasten tafelkleed te voorschijn gehaald evenals het familie-zilver en de fonkelend gepoetste kristallen wijnglazen. Tot grote opluchting van Louise hebben de kinderen vooraf in de keuken hun spaghetti gekregen en gegeten, daarmee bleef haar een demonstratie van hun schaarse tafelmanieren bespaard. De spaghetti was geserveerd op de franse manier, dat wil zeggen, droge pasta met geraspte kaas en een fles ketchup op tafel. Het had haar de belofte van een ijsje gekost om haar fijnproevers ervan te overtuigen dat hun borden leeg moesten. Het grote stuk chocoladetaart bij de bol vanille-ijs maakte veel goed. Ze vouwt haar servet uit op haar schoot. Haar handen blijven even rusten, op haar vingers zitten wat groene strepen; zelfs de nagelborstel had ze er niet afgekregen.

‘À votre très bonne santé.’ Jean-Marie heft ’t glas en laat het licht in de wijn spelen. Allen rond de tafel heffen hun glas. Santé antwoorden ze hem in koor.

Hij steekt zijn neus in het glas, snuift en neemt de eerste slok. Geeft zich over aan het ritueel van proeven en keuren. De wijn rolt over zijn tong, een klein bitter met een geurige nasmaak van bessen en wat hout. Hij knikt tevreden. Zijn schoonzoon had hem onder druk gezet om de wijn nu al in flessen te doen. Hoewel volgens hem wijn nog iets te jong was om gebotteld te worden. Het glas draait rond in zijn handen, getekend door jarenlange arbeid tussen de wijnstokken. Een fijn rood spoor achterlatend glijdt het vocht van de rand naar beneden. Hij snapt Luuk wel. De Hollander in hem wil straks, bij geboorte van zijn eerste kind, eigen wijn kunnen schenken. Dankzij gunstige weersomstandigheden, zon en regen op de juiste momenten belooft 2005 een goed wijnjaar te worden. De oude boer werpt een trotse blik op de half onder tafel verborgen buik van zijn dochter. Het zal mooi zijn om opnieuw kinderstemmetjes te horen op de boerderij. Rustig neemt hij nog een slok en zet het glas neer en kijkt peinzend opzij naar zijn tafelheer. Het is een leuke kereltje dat neefje van Luuk, al echt handig, hij heeft er een goed hulpje aan.

Caroline troont aan het hoofd van antieke eiken tafel, haar wangen hebben rode blossen. Ze is in goed gezelschap. Voor het eerst sinds haar huwelijk vier jaar geleden logeert haar Hollandse schoonzus bij hen op de boerderij. Het appartement in Bordeaux is nooit een optie geweest, veel te klein om de hele familie te herbergen. Ze kijkt de tafel rond en haar blik blijft hangen bij Louise handen. Zoals die nagels bijt. Zou het haar echt zo weinig kunnen schelen hoe ze eruit zien? In Herberts vak is een representatieve partner waarschijnlijk essentieel om hogerop te komen. Met iets van afkeer glijden haar ogen over Louise’s ruwzijden bloes die een knoop te ver open staat. Ze is wel erg aanwezig. Nou ja, ze

is vrolijk gezelschap. Volgende week komt haar vrijwel onbekende zwager. Geen probleem, ze zet zonder moeite een extra bord bij, er kunnen haar nooit genoeg mensen rond de tafel zitten. Ze aait over haar buik, binnenkort is er voor jou ook een stoel, kleintje. Ze glimlacht.

Jean-Marie strekt zijn arm uit en klopt verlegen op haar hand.

‘Encore quelques semaines... et ma fille sera maman. C’est marante ça.’

Wanneer iedereen is klaar is met de preisoufflé met tonijnsaus staat Louise op, verzamelt de bordjes en brengt ze naar de keuken. Daar is het stil, de kinderen zijn verdwenen, zitten waarschijnlijk voor de televisie in de zitkamer. Zoals altijd ruikt het er sterk, een heerlijk mengsel van knoflook en verse rozemarijn. De volgende gang is lamsvlees uit de oven; een van de eigen lammeren is vorige week geslacht. Vroeger zou ze het zielig gevonden hebben om op haar bord het lammetje terug te vinden, dat kort daarvoor vrolijk in de wei huppelde en haar handen likte. Met een restje brood veegt ze de borden schoon boven de emmer met afval voor de kippen en stapelt alles op in de gootsteen. Het pure leven op de campagne heeft haar in zijn greep gekregen. Ze begrijpt eindelijk waarom haar broer na zijn studie in Frankrijk is blijven hangen, het is niet moeilijk in dit land wortel te schieten. Terwijl ze naarstig op zoek gaat naar de verdwenen ovenhandschoenen komen de schier eindeloze deliberaties over het menu voor vanavond weer in haar gedachten. Die ernst waarmee gesproken werd. Bij een bepaalde boer verse geitenkaas halen, vervolgens naar de markt van twee dorpen verderop voor aardappels en groenten. Absurd gewoon. Caroline leek haar niet bepaald het type om zich daar druk over te maken. Als het er goed verzorgd uitziet zou het toch net zo goed van een traiteur kunnen komen? Haar idee. Waarom maakt je het jezelf niet makkelijk, Caro, je kunt toch naar de slager hier in het dorp gaan? Hij heeft de heerlijkste dingen, ik heb al een paar keer likkebaardend voor de etalage gestaan. Madame la Princesse was beledigd door haar voorstel.

Op de vloer ligt een gevallen takje rozemarijn, ze raapt het op en ruikt eraan. Lekker! Ze haalt haar schouders even op. Ik kan genieten van al die aandacht voor eten. Toch iets wat ik van Caro geleerd heb. Meteen laat ze het takje in de gootsteen vallen. Diep in haar hart vindt ze het enorme belang dat haar schoonzusje aan gastvrijheid hecht maar aanstellerig. Thuis, vroeger, aten ze zelden samen. Alleen op de dagen dat haar grootouders kwamen oppassen werden hun tafelmanieren kortstondig aangescherpt. Ongemerkt recht ze haar rug.

Aan tafel snijdt Luuk met gedecideerde bewegingen het malse lamsvlees met in plakken. In het heft van het voorsnijdcouvert is een familiewapen gegraveerd, het vormt een mooi contrast met de uitgesleten houten vleesplank, van blokjes ingelegd hout en een diep geultje waarin de jus kan weglopen. Intussen gaat het gesprek over het abattoir in het dorp dat op het punt staat gesloten te worden. Jean-Marie legt uit dat het in problemen geraakt is sinds de gekkekoeienziekte, veel boeren in de omgeving zijn met hun bedrijfsvoering gestopt.

‘Nu is er nog een probleem bijgekomen’ gaat hij verder ‘want de ganzen en eenden worden ook met de nodige argwaan omgeven. De vetmesterijen hebben het zwaar want de toeristen mogen niet meer voor een demonstratie in de stallen komen. Dat scheelt behoorlijk in de inkomsten.’

‘Ja maar’ werpt Luuk tegen ‘ik dacht dat er juist sprake is van een opleving. Er is toch veel belangstelling voor foie gras. Het stat overal in restaurants op de kaart. Rijke Parisien hebben heel wat over voor vlees en gevogelte waarvan je weet niet alleen weet uit welk departement het komt maar ook van welke boer.’

Zo kabbelt het gesprek voort. Louise kijkt van de een naar de ander, ziet lippen bewegen maar de woorden dringen niet tot haar door. Luuk ziet er goed uit, hij is alleen wat grijzer geworden bij zijn slapen. Hoe zou hij zijn als vader? Hij is nog jong genoeg om te

voetballen en te stoeien. Of zou hij een meisje krijgen, zo'n frêle kopie van zijn vrouw met mooie jurkjes en strikjes.

Jean-Marie schuift zijn stoel naar achteren en staat op om zijn gasten wijn bij te schenken.

Louise neemt snel een slok. Haar vingers trillen. Haar broer knikt haar toe. 'Fijn dat je er bent Loulou.' Ze moet bijna huilen, kan zich niet herinneren wanneer hij haar voor het laatst zo genoemd heeft, met Emiels koosnaampje. Hij had het overgenomen van mama voor de levende pop die ineens op haar schoot lag.

De warme lakens wurmen zich om hem heen. Bram probeert de harde ribbels weg te duwen, wat niet lukt zonder het lichtje naast zijn bed aan te doen. Gelukkig dat Tom niet wakker wordt; Mama is altijd vreselijk uit haar humeur als zijn kleine broer 's nachts huilt. De enge spoken uit zijn nachtmerrie hangen nog steeds in de kamer ondanks het licht. Hij durft niet te roepen. Papa en hij reden samen in de Méhari. Ze moesten de heuvel af om bij de ezels te kunnen komen die tussen de distels in de wei stonden. Opeens had Pap het stuur los in zijn handen en konden ze niet meer stoppen.

Zijn hele lijf bibbert en nu moet hij ook nog naar de wc. Uiteindelijk houdt hij het niet meer en kruipt heel stil zijn bed uit en loopt naar de deur. Die gaat met een akelige piep open, Bram houdt zijn adem in. In het andere bed gebeurt niets. Zijn blote voeten plakken op het zeil, dat kietelt. Op de gang brandt het nachtlampje in de vorm van een maan. Hij had het lichtje op zijn logeerkamer veel te kinderachtig had gevonden, dus had tante Caroline het zonder zeuren weggehaald. Toch wel fijn dat het nu op de gang brandt.

Zijn plas spettert een beetje over de rand van de wc, nou ja met de klep naar beneden merkt niemand het. Hij sluipt weer terug over de gang, aarzelt even bij de deur van Mama's kamer. Die ziet er onverbiddelijk uit. Op een holletje sprint hij terug naar zijn bed en kruipt diep onder de dekens.

Buiten is de lucht grijs, binnen klinkt het gestage getrommel van de regen tegen de ruiten. Uit de verte weerklinkt het gedempte geluid van natte banden op het nieuwe asfalt. Bloemen liggen plat en verwelkt op het gras. Nergens is meer het intense blauw van de vorige dag te bekennen. Louise zucht diep, een binnendag, ze schuift de gordijnen weer dicht. De koperen ringen tinkelen. Ze ploft neer op de rand van haar bed. Kou trekt via haar voeten op naar haar knieholten. Ze trekt haar benen tegen haar buik aan en slaat haar armen er omheen. Wat zal ze vandaag met de jongens gaan doen, spelletjes, puzzels maken? Bram gaat vast weer zeuren om de computer, maar ze heeft liever niet dat hij spelletjes op haar laptop speelt.

Wonderlijk hoe het weer in één nacht kan omslaan. Gedachteloos pulkt ze wat aan een los velletje op haar grote teen. Ach, het is vanmiddag vast droog en dan kunnen ze alsnog naar het zwembad. Het velletje scheurt los, iets te ver. Met een klodder speeksel veegt ze het bloed weg. Sufferd. Nou ja, Bram zal heus wel helpen herinneren aan haar belofte om te gaan zwemmen. Beloofd is beloofd, Mama. Dat zeg je zelf ook altijd, wat je beloofd hebt moet je doen. Lastig is dat, zij had er altijd zo'n hekel aan wanneer Oma dat tegen hen zei. Nu komen dezelfde woorden uit haar eigen mond. In hoeverre kun je een mens veranderen, zit niet alles ingebakken in de genen? Ze trek haar benen nog steviger tegen zich aan. Een narrige klop op de deur, Caroline steekt haar zorgvuldig opgemaakte gezicht om de hoek.

'Bonjour, Louise. Heb je goed geslapen? De jongens zitten beneden in de keuken. Ze mogen me na het ontbijt mogen helpen met taarten bakken.'

‘Alweer taart?’ Louise veegt de pieken uit haar gezicht, ze wordt nog tonnetjes rond van deze logeerpartij. ‘Weet je zeker dat mijn mannen je niet in de weg lopen? Wacht, ik ben er zo, kleed me vliegensvlug aan en kom je helpen.’

‘D'accord! Haast je niet. We ontbijten pas over een half uur, dan is Papa terug van de schapen.’ De deur sluit geluidloos achter haar.

Louise laat haar nachtpon op de grond glijden. De open kast staart haar aan, wat zal ze aantrekken. Ze heeft geen enkele trui meegenomen, wel een vest met lange mouwen. De hangertjes zijn zwaar beladen met polo's zonder mouwen, wat zijden bloesjes voor 's avonds aan tafel en T-shirts in alle kleuren. Het vest en een spijkerbroek zijn haar concessie aan het weer. Uit de la haalt ze een schone BH tevoorschijn. Een kanten model van Aubade, met bijpassende string, een uitspatting die aan Herbert niet onopgemerkt voorbijgegaan was. Zou Luuk de lingerie voor zijn vrouw uitzoeken? Hij hield altijd al van mooie dingen. Ze doet het haakje achter haar rug dicht en trekt de bandjes over haar schouders, hangt even naar voren om haar borsten goed in de cups te stoppen en rekt zich uit. Wat had Luuk haar gepest met haar eerste behaattie. Het meisje met twee erwten op een broodplank noemde hij haar. Dat kan hij van Caroline niet zeggen, zeker nu ze zwanger is, het zal iets van cup F zijn wat ze nu heeft.

Mens zeur niet zo, spreekt ze zichzelf hardop toe, je hebt genoeg. Haar maag knort hoorbaar, ze houdt haar adem in, drukt met haar hand op haar buik. Opschieten, Caro wacht op haar met de jongens. Naast haar bed ligt een opengeslagen tijdschrift, de Marie-Claire, uit de stapel in de woonkamer gevist als een uitstekende oefening voor haar Frans. Ze bladert het door tot haar oog valt op een artikel over internationale vrouwenhandel. Na de kop gesneld te hebben en begint ze geïntrigeerd de rest te lezen.

In de stal is Jean-Marie bezig om het voer voor de schapen af te meten. Met rustige gebaren laat hij Bram zien hoeveel scheppen voer in elke emmer moet, overal even veel. Trots telt Bram mee.

‘Un, deux, trois...’ Hij valt stil, hij weet het niet wat hij moet zeggen. Jean-Marie heeft nu nog maar een halve schep gevuld.

‘Demi’ zegt de franse boer.

‘Trois et demi’ herhaalt zijn jonge hulp.

De laatste emmer is gevuld en wordt in de laadbak getild. Hij mag mee om het naar de lammetjes te brengen. Die zijn zo lief en grappig. Zodra ze de méhari aan horen komen huppelen ze naar je toe, soms knabbelen ze aan je vingers. De moeders zijn net zo nieuwsgierig en duwen hun kinderen gewoon opzij. Stiekem stopt Bram wat extra brokjes in zijn broekzak. Hij loopt naar buiten.

Wanneer Louise met een opgefrist hoofd de keuken binnenkomt, is de tafel leeg op twee koffiekoppen na plus wat broodkrumels en een vergeten klodder jam. Haar broer is al geruime tijd geleden naar kantoor vertrokken. Van de jongens geen spoor. Er hangt een heerlijke lucht, iets staat te bakken in de oven. Ze zijn toch niet zonder haar begonnen? Taart bakken was altijd haar feest. Haar moeder maakte het deeg met de mixer en kneedde het nog even na, dan kwam zij aan de beurt. Ze mocht het deeg over de vorm verdelen en de rolletjes maken voor de appeltaart. Het was wel opletten geblazen want Luuk en Emiel maakten er een sport van om te kijken wie van hen het snelst de gevallen stukjes deeg in zijn mond kon stoppen. Woest werd ze ervan, zo kon ze nooit een mooie taart maken. Haar moeder lachte altijd alleen maar zonder haar te hulp te schieten. Eigenlijk was Emiel nog erger dan Luuk, die sloop regelmatig de keuken binnen wanneer de taart op een rooster stond af te koelen. Plotseling waren alle randjes verdwenen! Louise bukt zich en kijkt door

de ovenruit, ze kan niet goed onderscheiden wat erin staat. Met een schok realiseert ze zich dat ze nog nooit zoiets met haar jongens gedaan heeft, taart bakken of koekjes versieren. Misschien dat het tijd wordt om nieuwe herinneringen te bakken, zonder Emiel.

Waar is iedereen? Het is verdacht stil om haar heen. Dan ziet ze het briefje dat tegen de koffiepote staat het kost haar enige moeite om het krullerige handschrift te ontcijferen.

“Neem vooral waar je trek in hebt. Tom en ik zijn naar de hypermarché in Sainte Foy en zijn over een uur of zo weer terug. Bram helpt mijn vader in de schuur. Salut, Caro”

Louise verfrommelt het briefje en gooit het in de vuilnisbak. Uit de broodbak vist ze een stuk baguette, snijdt het doormidden en smeert een dikke laag boter op beide helften. Gulzig zet ze haar tanden erin.

Krullen, kleine golven, grote ringen, slingers van papier. Het schaafsel kringelt om zijn vinger. Zijn oren doen een beetje pijn van het raspende geluid van de schaaf op hout. Piep ruts pieieieiep rrruts. Het metaal eet gulzige happen uit de balk. Brams hoofd gaat mee van links naar rechts, zodra de schaaf stopt strijkt hij voorzichtig met zijn vinger over het gladde oppervlak. Geen gevaar voor splinters. Hij lacht en pakt met twee handen de balk vast.

‘Goed zo?’

‘Oui!’

Jean-Marie is een man van weinig woorden, het hindert hem niet dat zijn hulpje een andere taal spreekt. Met zijn arm wijst hij naar de hoek waar Bram de balk neer mag leggen en plaatst de volgende stam op de schragen. De schaaf doet zijn werk en de houtkrullen bedekken de grond.

Via tante Caroline had hij na het ontbijt gevraagd of hij samen met Jean-Marie een afdakje mocht maken voor de schapenwei. De lammetjes waren zo zielig vanmorgen, ze stonden te bibberen in de regen. Hij wist zeker dat ze veel liever in een huisje zouden staan of anders onder een dak op palen. Zijn tante moest lachen om zijn verzoek en had iets gezegd over het abattoir. In ieder geval iets dat hij niet begreep en toen was hij boos naar buiten gelopen. Caroline kwam hem achterna. Ze was bijna gestruikeld want ze kan helemaal niet rennen op die malle slippertjes van de markt. De kraam hing er vol mee, van die stoffenschoentjes met touw als zool. Mama heeft ze ook gekocht. Ze wilde dat hij een paar zou aanpassen, nou hem niet gezien hoor, dat touw deed pijn aan zijn voeten. Hij wiebelt even met zijn tenen in zijn rubberlaars en schopt wat krullen de lucht in. Op de boerderij zijn laarzen veel handiger. Straks gaan ze het land in en hij haat het als het natte gras om zijn benen blijft plakken. Toen tante Caroline hem ingehaald had pakte ze hem bij zijn kin vast en keek hem strak aan. Natuurlijk, wist hij zeker dat hij van Mam zou mogen helpen en hij zou Jean-Marie echt niet in de weg zou lopen, beloofd! Nee, hij zou niet zelf gaan zagen of op de tractor spelen en van die onzin meer. Gelukkig had ze zijn kin losgelaten.

‘Wil je niet eerst met je broertje meehelpen in de keuken?’ vroeg ze nog terwijl hij al half buiten stond.

‘Nee, dank je.’

Laat hen maar taarten bakken, hij gaat een schapenhok maken. De schaaf zwijgt, alweer een balk klaar, Bram tilt hem van de schragen en sjuwt het hout naar de stapel bij de deur.

In de enorme open haard loeien de vlammen hoog de schoorsteen in. De gietijzeren pook in haar rechterhand, bekijkt Louise trots het resultaat van haar ploeteren. Na een dozijn afgebrande lucifers en flink wat propfen krant is het haar gelukt het vuur aan te krijgen. Uit de rieten mand grabbelt ze een handjevol dennenappels, het restant van de vorige herfst en

gooit ze met een boog in de haard. Leuke manden zijn het, ze is van plan om een paar mee naar huis te nemen. Op elk marktje worden torenhoge stapels verkocht door zigeunervrouwen, die ze zelf gevlochten hebben. Dat geeft een exotisch tintje en is meteen een prima cadeautje voor haar vriendinnen.

Het vuur knettert hevig. Een brutale vonk springt naar voren en belandt op het kleed, razendsnel dooft ze die met de zool van haar espadrille. Bijtijds! De wol is niet geschroeid. Het valt mee dat, ondanks de harde wind die in de schoorsteen loeit, de rook niet naar binnen slaat. Vlammen laaien verder op zodra ze een nieuw blok op het vuur gooit. De haard is gebouwd om een speenvarken in te kunnen roosteren. Even degelijk als het huis waarin hij staat, beide hebben eeuwen getrotseerd. Dit is genieten, langzaam draait ze rond om haar handen, haar buik en rug te verwarmen. Ik ben zelf het speenvarken, alleen het appeltje ontbreekt nog. Een glimlacht verschijnt op haar gezicht en trekt rimpeltjes bij haar ogen. Luuk had haar gewaarschuwd, toen ze hem eind april belde met haar plan om hen met de jongens op te komen zoeken.

‘Na de quinze août slaat het weer om.’

‘Ik geloof er niks van, jij scheidt al jaren op over jullie warme nazomers. Ik heb geen zin in juli, in enorme massa’s toeristen.’

‘Lou, er gaat niets boven de Périgord dat zul je zelf merken, onze streek is nog niet echt ontdekt dus over mensenmassa’s hoeft je je geen zorgen te maken. Alleen, zoals ik al zei het kan behoorlijk onwederen en regenen in de periode die je wil komen met de boys.’

‘Komt het je niet uit dat we komen?’

Luuk zuchtte aan de andere kant van de lijn. ‘Nee... Ik vind het super dat je komt, het is een goede afleiding voor Caro, die loopt dan op haar laatste dagen. Weet je zeker dat je niet wil wachten tot de baby er is?’

Het was maar goed dat hij haar pruillip niet kon zien anders had hij haar hartelijk uitgelachen.

Louise wentelt zich nog een keer in de warmte. Veegt een pluk haar uit haar gezicht, haar neus haakt in de mouw van haar vest. Ze snuift. Een jonge Luuk staat voor haar in zijn bemodderde padvindersoniform met een walm van houtvuurtjes om hem heen. Hem zou je niet horen klagen over natte tenten en verregende speurtochten, hij merkte ‘t niet eens als het noodweer was. Hij ging vaak op kamp, soms een week dan weer een weekend. Na de dood van Emiel interesseerde Mama zich nergens meer voor, lag ze dagenlang op de bank met de gordijnen dicht. Ik miste hem, mijn speelkameraad. Emiel was de avonturier van ons drieën, hij was het die de eindeloze spelletjes en speurtochten bedacht, de halve buurt deed mee. Zoals die keer dat we kampvuur mochten houden in de achtertuin en engelen te paard hadden gebakken. Oma’s gezicht doemt weer op, die samengeknepen mond en ogen die niet konden lachen en maar kankeren op Mama dat ze met alles wat haar kinderen bedachten akkoord ging. ‘Het hele huis stinkt naar rook en aangebrand brood en wie mag de moddervlekken uit jullie kleren halen?’ Oma nam alle huishoudelijke klussen op zich als hun moeder weer eens op pad was voor haar Goede Doelen. Papa vond het best zoals het ging, hij liet zijn moeder haar gang gaan zolang hij maar in een gestreken overhemd naar kantoor kon.

Louise haalt haar neus op. Dan te bedenken dat niemand Oma ooit heeft durven vertellen hoe Mama met een lange tooi tot indianenopperhoofd gekroond, de hele middag de wildste verhalen stond op te dissen. Of Papa, die maar hout bleef halen en het vuur opstoken omdat Emiel tegen zijn vriendjes had opgesneden dat de vlammen tot het dak van het huis zouden komen. Ja, toen waren ze allemaal thuis. Ze rukt zichzelf los van de warmte. Sentimentele dwaas die je bent. Haar mond is droog. Het is haar te veel werk in de keuken om thee te zetten. Trouwens, ze is wel toe aan iets sterkers.

Tom stommelt de kamer binnen met zijn armen vol houtblokken, hij zakt bijna door zijn benen en laat ze op het hardkleed rollen. 'Mam, buiten is niets meer.' Hij veegt haastig z'n handen aan zijn broek af, het zaagsel vliegt alle kanten op.

'Gaan we nu de puzzel maken?'

'Eventjes wachten, eerst het hout netjes opstapelen.'

Gehurkt tast ze onder de eiken servieskast naar de gevallen sleutel. Het antieke smeedijzer ligt zwaar in haar hand; het slot opent soepel en geluidloos. Louise duwt de deuren met beide armen wijd open. Tom duikt onder haar armen door en valt op zijn knieën.

'Nergens aankomen manneke, alleen van de onderste plank mag je een spel pakken.'

Hij rommelt wat tussen de dozen en trekt er een puzzel uit, met op de bovenkant van de deksel een illustratie van een moederschaap met jong. Hij laat zich op het hardkleed zakken met de doos naast zich, kiepert de inhoud om en begint de stukjes te sorteren.

Louise staat in gepeins verzonken voor de open kast, haar armen slap langs haar lichaam, het hoofd licht gebogen. In de haard knettert een takje, Tom neuriet zacht voor zich uit. Op ooghoogte staan flessen in allerlei soorten en maten, daarboven de keurig op een schone theedoek in gelid opgestelde glazen. Loom strekt haar hand zich uit, pakt een cognacglas stevig bij de steel en zet het op het hoekje van de eettafel. De bolbuikige Courvoisier fles is tot over de helft vol. Ze schenkt zich een bodempje in. Leegt het glas in een teug, hoest en schenkt zich nogmaals bij. Daar knapt een mens van op! Ergens in huis kleppert een deur.

'Tommie, lukt het met je puzzel?'

Geen reactie. Ze kijkt om. Het puntje van zijn tong steekt tussen zijn tanden uit, zo ingespannen is hij bezig de laatste stukjes op hun plek te leggen.

'Klaar!'

Zodra zijn moeder het resultaat bewonderd heeft zwiept hij de puzzel weer door elkaar.

'Ik heb honger, ik wil een koekje.'

Bijna weigert ze, neem maar een appel dat is gezonder. De lunch met twee ongedurige kinderen die nergens trek in hadden heeft het uiterste van haar gevergd.

'Eerst je puzzelstukjes terug in de doos doen, dan mag je naar de keuken. Als het goed is ligt nog een rol koekjes op het aanrecht. Roep me als je er niet bij kan.'

Hij racet de kamer uit. Louise trekt haar vest wat strakker om zich heen. Had ze nu toch maar een fleecetrui ingepakt. Het leek zo'n briljant plan om de open haard in de salon aan te steken. Waarmee ze buiten haar anders zo meegaande schoonzusje gerekend had. Caroline opperde het ene bezwaar na het andere, terwijl ze ijverig doorging met het vouwen van de schone was. 'De troep die het geeft wanneer de as er uitgeschept moeten worden. Wie gaat dat doen? Straks, als de baby geboren is, mag de haard niet aan; dokters vinden rook slecht voor jonge longentjes.' Louise wilde lachen om de zorgelijke trek op het gezicht van haar schoonzusje maar wist zich in te houden en frunnikte wat aan het gouden kettinkje om haar nek.

'Ik snap je wel, Caro. Maak je geen zorgen. Ik regel alles!'

'Ecoute, ik heb geen idee of Luuk überhaupt hout gekloofd heeft. Mijn vader kan ik nu niet vragen om voor je te gaan te hakken, hij is met je zoon bezig' mopperend wierp Caroline een blik op haar horloge. Ze waren samen de gang ingelopen, waar Caroline de gesorteerde stapeltjes wasgoed op de trap legde.

'Lou, wil je deze handdoeken op jullie kamers leggen en de vuile mee naar beneden nemen?'

Bijna had Louise haar vraag ingetrokken, het ach, laat maar lag op het puntje van haar tong toen ze zich tot haar eigen verbazing hoorde pleiten. 'Met dit weer moeten we het juist gezellig maken. Ik ga straks toch naar de schuur om de mannen koffie en limonade te

brengen, dan hak ik meteen wat blokken, kan Tom me mooi helpen met naar binnen brengen.'

De stapel handdoeken legde ze gedecideerd op de onderste tree.

'Heb je ooit eerder hout gehakt?' was het zuinige antwoord.

'Nee. Vroeger heb ik vaak genoeg toe gekeken bij Papa en Luuk. In Amsterdam hebben we geen haard.' Ze had gewoon zin in een fik.

'C'est bien, doe wat je niet laten kan. Ik moet zo weg voor mijn afspraak bij de kapper.' Caro trok aan een lok haar die net boven haar wenkbrauwen uitkwam. 'Je denkt toch niet dat ik het risico neem met deze rare plukken in het kraambed belanden? À tout à l'heure.'

'Okay, zie je straks!' Louise haalde haar schouders op, Caroline was pas over vier weken uitgerekend.

Een houtblok valt om, een vuurregen daalt neer. Louise rilt onwillekeurig. Iets in haar doet haar de tong uitsteken richting haard. Deze fik heeft ze mooi voor elkaar gekregen. Drammen was bij Oma ten strengste verboden, die zeldzame keren dat ze haar zin wilde doordrijven was een blik al voldoende om zelfs de gedachte eraan te verjagen. Emiel durfde Oma wel te trotseren, zonder dat die het door had, was zij allang om zijn pink gewonden. Het blok dreigt te ver naar voren te vallen. Snel zet ze haar glas op de schoorsteenmantel en grijpt de pook. Het blok is onwillig. Een flinke duw. Haar missie lijkt geslaagd tot ze in een onbeheerste beweging de pook te hard tegen de schouw mikt en een hoekje van een tegel afspringt. Shit! Ze bukt, raapt het stukje glazuur op en staat er wat hulpeloos mee in haar hand. Shit, shit, shit. Valt de schade erg op? Gelukkig zie je het niet meteen. Als ze het snel terugplakt, hoeft ze Caroline niets te vertellen. Beter meteen op zoek gaan naar de secondelijm, voordat Tom binnen komt met zijn eeuwige waaromvragen.

Zoeken maakt hongerig. Meeneuriënd met de radio smeert ze een stuk brood voor zichzelf, likt de jam van haar vingers en staat op om het mes in de gootsteen te leggen. Een stapel vuile borden en kopjes staren haar aan. Ik zal even de afwas afmaken voor Caro terug is. Wanneer de bak halfvol is draait ze de koude kraan open, roert met haar vingers in het water. Stoom slaat van het water af. Tergend langzaam valt de groene druppel afwasmiddel uit de fles in het water. Ze draait beide kranen dicht en gebruikt de kwast om het water op te kloppen tot schuim. Het is net klei. Met een flinke pluk in beide handen boetseert ze net zo lang tot er niets meer over is. Ik ben zelf van schuim komt het in haar op. Ik was alle problemen af, maak iedereen schoon en bruikbaar maar als je te hard in me knijpt blijft niets over. Ze lacht bitter 'ha, ha Louise schuimtaart, Herberts favoriete toetje.'

'Jongens komen jullie? Bram, Tom, handen wassen en naar de grote kamer komen. We gaan een borrel drinken en er is Orangina voor jullie.'

Louise staat in de gang onder aan de trap, de treden zijn weer leeg. In haar badkamer hangen de schone handdoeken op het rek. De hele middag heeft het onophoudelijk geregend, van zwemmen was het niet meer gekomen. Bram had er ook niet om gevraagd, te druk met zijn schapenhok. Een paar jongensvoeten roffelt de trap af. Haar oudste ziet er verhit uit, boven zijn rode konen vliegen blonde krullen alle kanten op, zijn shirt zit onder de smeer vlekken, op zijn linker knie is een lelijke schaafwond zichtbaar door een forse winkelhaak. Hij slaat zijn armen om zijn moeder heen en klemt zich aan haar vast.

'Mama, het is zo heerlijk, zullen we hier altijd blijven?'

'Bram, wat heb je nu weer uitgehaald, ben je toch aan de tractor gekomen?' Ze duwt hem ruw van zich af. 'Laat me naar je kijken, ben je nog heel?'

In haar stem klinkt ongerustheid door. Bram kijkt bedremmeld naar zijn kleren.

‘Oh, dat! Ik was in de schuur aan het spelen en ik verveelde me want ik kon Jean-Marie nergens vinden. En toen ben ik heel eventjes op de tractor geklommen. Gewoon om te kijken en toen kwam ik aan de handrem. Echt niet expres hoor. Nou eh, opeens ging ie rijden maar stond hij meteen weer stil tegen de muur... enne...’ Hij wrijft even over zijn knie. ‘Toen ik ben eraf gesprongen. Het was niet erg hoor, Mam. Jean-Marie was niet eens boos.’

Hij wil langs haar heen lopen maar ze steekt haar arm uit en grijpt hem bij zijn elleboog.

‘Verdorie Bram, ik had je nog zo gewaarschuwd.’ Ze schud hem even heen en weer. ‘Zo kun je niet aan de borrel verschijnen, wat zie je eruit’ snauwt ze. ‘Ga gauw andere kleren aantrekken en haal een kam door je haar.’ Geeft hem een duw de trap op. ‘Schiet op dan wacht ik hier op je.’

De wc wordt doorgetrokken en Tommie komt naar buiten, hij kijkt zijn moeder vragend aan.

‘Wat is er?’

‘Niets. We gaan borrelen. Even aan je handen ruiken, heb je ze echt met zeep gewassen?’

Hij steekt zijn handen pal onder haar neus, ondanks de zwarte rouwranden onder zijn nagels ruiken ze fris.

‘Prima.’

Even later duwt ze met haar buik een onherkenbare Bram voor zich uit de kamer in. De tafel is al feestelijk gedekt door Caroline. De veldbloemen heeft ze weggegooid, nu vormen antieke kandelaars opgesierd met zijden rozen het middenstuk. Bram scheert rakelings langs het tafelkleed en knielt voor de haard.

‘Mooie fik, Mam. Ik wou dat wij zo’n haard hadden thuis. Papa is dol op vuurtjes stoken, kan ik hem mooi helpen.’

‘Je mag er wel een extra blok op gooien...’

Bram draait zich om. ‘Oh, oom Luuk ik had je niet gezien. Die stoel is ook zo groot.’

‘Dat dacht ik wel, kleine pyromaan’, antwoordt zijn oom, terwijl hij zijn neefje lachend aankijkt. Dunne lijntjes vormen zich naast zijn ogen, dezelfde als bij zijn zusje. Zijn grijze pak is verwisseld voor een linnen zomerbroek en een licht overhemd met korte mouwen. Zijn armen zijn zwaar behaard. Links draagt hij een enorm duikershorloge, met rubberen bandje. Louise is blij dat ze het ziet, hoewel haar broer in haar ogen sterk verfranst is, doet zijn speeltje haar denken van de padvinder van vroeger.

‘Een pyro...pyrodinges, wat is dat?’ klinkt Bram naast haar.

‘Gooi dat blok er nou maar op en kom bij me zitten, dan zal ik het je haarfijn uitleggen.’

Bram kruipt genoeglijk naast Luuk in de fauteuil, legt zijn hand op ooms arm. ‘Oom Luuk, weet je wat ik vandaag gedaan heb?’ Hij begint een heel verhaal over balken, de schaaf en de lammetjes in de wei. Luuk woelt de keurige gekamde haren van zijn neefje door elkaar.

‘Zeg Lou, kun je je een beetje verzoenen met mijn buitenlandse bestaan?’

Louise verstrakt een tel en trekt haar beste pokerface.

‘Wat kun je dat toch goed, Luuk, met je ene oor naar je neefje luisteren en met het andere naar mijn antwoord op je vraag!’ Haar glimlach moet de scherpe kantjes verzachten.

Op datzelfde moment knalt een doodsbleke Tom de kamerdeur open en blijft staan op de drempel.

‘Mammie, Mammie, kom snel, tante Caro...’

Meteen duwt Luuk Bram overeind en springt op uit de luie stoel. In drie stappen staat hij bij de deur. ‘Waar is ze, Tom?’

‘In de keuken en ze huilt.’ Tommie wringt zich langs de benen van zijn oom en rent naar zijn moeder en klemt zich aan haar vast.

‘Mamma?’

‘Ja, Tom’

‘Tante Caro huilt. Heeft ze pijn?’

‘Nee, hoor menneke, als vrouwen een baby in de buik hebben huilen ze veel sneller dan anders. Er is heus niets ergs aan de hand. Misschien heeft ze zich gestoten aan de hoek van de tafel of haar vinger verbrand aan een pan.’

Ze vist een tissue uit haar zak en veegt zijn tranen weg, verfrommelt het papiertje en gooit het in de haard. ‘Goed dat je ons geroepen hebt lieverd’, ze aait hem even over zijn warme wang.

‘Bram, jij gaat nu een spelletje doen met je broertje. Dan schenk ik een borrel in. Volgens mij heb ik onder in de kast Mens-erger-je-niet zien liggen, nog van ons vroeger. Oom Luuk wil vast wel een potje meedoen, ze komen zo terug.’

Bram loopt naar de kast en haalt een rode vierkanten doos te voorschijnt en rammelt er mee.

‘Zal ik je eens een geheimpje vertellen?’ gaat Louise quasi vrolijk verder.

‘Nou, wat dan?’ Hij kijkt zijn moeder nauwelijks aan.

‘Je oom kan helemaal niet tegen zijn verlies, hij speelt altijd vreselijk vals.’ Een spottend lachje klinkt in haar woorden door.

Bram grijnst, hij is aan het wisselen, bovenin gaapt een groot gat.

Aan tafel kijkt Bram met grote ogen naar zijn tante, je ziet niet eens dat ze gehuild heeft, haar ogen hebben een zwart randje en haar wangen zijn helemaal niet rood. Caroline vangt zijn blik op en lacht gek. Snel kijkt hij de andere kant op. De grote mensen blijven Frans spreken. Jean-Marie verstaat natuurlijk geen Nederlands. Of mag hij soms niet horen waar ze het over hebben? Bram wrijft met zijn servet in zijn linkeroog dat vreselijk jeukt. Mama trekt zijn hand naar beneden. Niet doen, zo maak je alleen maar erger.

Op zijn bord ligt een berg smurrie die afschuwelijk smaakt. Hij roert er met zijn vork in en doet verwoedde pogingen om de spekjes eruit te vissen. Tom is zoals gewoonlijk bij Mama op schoot gekropen, hij heeft zijn hele bord laten staan. Mama zegt er niks van, ze heeft het te druk met praten. Hij steekt zijn tong uit naar Tom en probeert de berg groente onder zijn lepel te verstoppen.

Buiten breekt de zon door de wolken en zet de tuin in een gouden gloed. Het raam licht op. Louise kijkt op, verrast door de lichtval. Krijgen we toch nog een mooie avond, misschien kunnen we na het eten een rondje om? Ze steekt haar neus in de haren van haar zoon, die ruiken naar gras en aarde. Woorden dwarrelen om haar heen, ze doet geen poging hen op te vangen. Het gesprek schakelt over naar Nederlands. Grappig, dat het haar niet eerder opgevallen was dat Luuk zijn moedertaal met een licht accent spreekt. Hij lispelt een beetje en wuift met zijn handen om zijn mening kracht bij te zetten. Waar heeft hij het in vredesnaam over? Louise probeert zich op het gesprek te concentreren. De vervreemding houdt aan, wie is deze import Français met zijn popperige vrouwtje en boerse schoonvader? Ze peutert aan een los draadje in het tafelkleed en veegt er wat kruimels overheen.

‘Lou waar denk je aan, je valt zo stil?’

‘Ik was even het spoor bijster, hoe zeg je dat in het Frans?’

‘Hoe bedoel je?’ Luuk kijkt haar niet aan maar concentreert zich op zijn wijn.

‘Nou, ik...’ ze hakkelt.

Er glijdt iets over zijn gezicht dat ze niet goed kan duiden en haar wrevelig maakt. Hij wilde zo graag dat zij en Caroline elkaar beter zouden leren kennen. Hij mag haar houden, met baby en al. Ze duwt haar stoel naar achter en zet Tom hardhandig op de grond.

‘Sorry, ik weet niet wat ik heb. Ik ben zo terug.’

In de wc laat ze koud water over haar polsen stromen tot ze het niet meer kan verdragen. Draait de kraan dicht en schud haar handen af, de druppels vliegen rond en maken kleine vlekjes op de muur. Tant pis.

Terug aan tafel legt ze haar servet op schoot en schuift haar stoel bij. Pakt zo onhandig haar glas vast, dat het omvalt. Een rode vlek vormt zich razendsnel op het damast. Sorry, vliegt het opnieuw uit haar mond. Terwijl ze met haar servet de schade probeert te beperken stoot ze haar waterglas om. Louise laat zich achterover in haar stoel vallen. Caroline zit er als versteend bij. Luuks mond hangt open, alleen Jean-Marie reageert. Pakt zijn eigen servet, tilt Louises bord op en plaatst de lap eronder.

‘Ce n’est rien, ma chère. Voilà! On mange!’

Luuk pakt de wijnfles. ‘Prinses, mag ik je bedienen?’ vraagt hij wrang en schenkt zijn zusje bij. ‘Lou, wat heb jij toch?’ gaat hij verder zodra hij weer zit.

‘Nou’ schiet Bram zijn moeder te hulp ‘Mama is anders reuze handig hoor, wij maken veel meer kapot.’

Jean-Marie klopt hem op zijn schouder. Bram leunt een tel met zijn hoofd tegen de arm.

Intussen barst Caroline in zenuwachtig lachen uit.

‘Dit is een goede oefening, met een klein kind aan tafel zal het vaak genoeg gebeuren dat er iets om gaat.’

Onverstoorbaar schuift Jean-Marie de schaal met de ratatouille naar zich toe. Hij kijkt Bram vragend aan terwijl hij de opscheplepel naar zijn bord beweegt. ‘Tu veut encore?’ Op Brams gezicht verschijnt grote twijfel. Hoe zich hier uit te redden.

‘Papa’, Caroline houdt haar bord omhoog ‘donnez moi, je mange pour deux.’ Jean-Marie geeft Bram een heimelijke knipoog.

Aan Louise is de rituele dans rond borden volledig ontgaan. Met volle mond praat ze door.

‘Je hebt gelijk, Luuk, ik stel me aan, ben geen ukje van vier meer, zo oud is mijn jongste! Hier zit een moeder van twee heerlijke jongens. Ze slikt haar hap door. ‘Een leuke vent, een mooi huis, parttime baan, wat wil je nog meer?’

‘Daar zeg je wat. Fijn om Herbert weer te zien’, valt Luuk haar bij.

‘Daar zul je even op moeten wachten, broer, m’n hardwerkende eega kon geen tijd vrij maken voor vakantie. Zijn gezin moet het met de restjes doen...’ Ze haat haar eigen woorden, het is of haar grootmoeder spreekt.

Het gezelschap eet rustig door, Jean-Marie vraagt om brood en Louise geeft hem het mandje door. Ze zuigt haar wangen naar binnen en probeert te slikken. Haar mond zit vol speeksel dat niet weg kan. De oranje méhari flitst voorbij. Mild wilde ze zijn. Ze slikt opnieuw en blaast haar wangen op. Schraapt haar keel. Spreken lukt nog niet. Haar vingers spelen met een stukje brood, verkrumelen het en plakken de kruimels weer aan elkaar.

‘Het is pech dat juist deze periode die fusie erdoor kwam en Herbert per se op kantoor moest blijven. Ik ben blij dat ik toch vertrokken ben met de jongens. Hebben we je eindelijk opgezocht in je nieuwe vaderland.’

Ze heft haar glas en knikt haar schoonzusje toe. ‘Vive la campagne!’

Allen heffen het glas met haar. Luuk kijkt trots om zich heen.

‘À la famille, Jean-Marie et sa ferme’ toast hij.

Louise neemt een slok en laat de wijn over haar tong rollen. Gelukkig, ze krijgt het weg zonder zich te verslikken. Ze wil haar broer terug. Neemt nog een slok om het bitter weg te spoelen en kijkt opzij. Voor Tom staat het onaangeroerde bord met het zilveren kinderbestek ernaast. Alleen zijn waterglas is leeg. Louise zucht gelaten.

‘Tom, wat doet dat eten op je bord? Je hebt het koud laten worden, nu is het niet lekker meer.’

Aan haar andere kant voelt ze de schokkende schouders van Bram die het uitproest van het lachen. Ook op Brams bord ligt nog eten.

‘Jongens, wat is dit nou, dit is niet leuk voor tante Caroline.’

Deze grijpt in voor het verder uit de hand kan lopen.

‘Les enfants, als jullie nou snel je borden naar de keuken brengen. Neem meteen de plank met kaas mee terug en dan mogen jullie vast je toetje eten. Toen ik klein was vond ik ratatouille helemaal niet lekker! Dom hè, dat ik ‘t vergeten ben.’

Jean-Marie mompelt wat.

‘Oui, Papa, je sais bien qu’ils aurons faim plu tard. Soit.’

Steunend op de tafel hijst Caroline haar bolle buik omhoog. ‘Even de jongens helpen.’

Louise staart in haar glas, kijkt pas op als haar broer met de fles over tafel hangt en vraagt of ze nog wijn wil. Ze knikt. Graag. Hoe mild wilt ze zijn? Een ogenblik kijkt ze haar broer recht in de ogen.

Een rozenrode veeg aan de horizon kondigt de nieuwe morgen aan. Tussen de opengeschoven gordijnen glimt de volkomen schoon gespoelde tuin haar tegemoet. Louise zet de ramen wijd open en haalt diep adem. Prikkelende frisse lucht vult haar longen. Ze blaast de nieuwe dag uit. Het huis verkeert in diepe rust, het is zelfs te vroeg voor de wekker van Luuk. Gisteravond was laat geworden, de jongens zullen vanmorgen wel uitslapen. Haar hoofd voelt zwaar, haar ogen dik en branderig. Ze heeft de halve nacht liggen woelen. Ongewenste beelden bleven maar komen. Steeds weer die snerpende stem van Oma; zo zie je, ieder krijgt waar hij recht op heeft.

Heeft zij recht op zoveel schuld? De psychotherapeute waar haar moeder haar als onwillige tiener heen sleepte, als was het om van haar eigen demonen af te komen, bleef het als een mantra herhalen. Louise, accepteer het feit dat Emiel er niet meer is. Je moet leren om mild te zijn voor jezelf. Week na week heeft ze er gezeten, eerst zwijgend later tekenend. Ze was liever met haar vriendinnen meegegaan naar de snackbar.

Lou draait haar rug naar het raam, aarzelt even, zal ze haar bed weer in kruipen om een uurtje slaap in te halen? Ach, ze is veel te onrustig om in te kunnen slapen. Ze beeft, slaat haar armen om zichzelf heen, haar tanden beginnen te klapperen. Eerst iets warmes aantrekken, plukt het vestje uit de stapel kleren op haar stoel en trekt het strak om zich heen. Zij was toch dat lieve, wat stuntelige zusje dat ridderlijk beschermd moest worden? De therapeut had het haar haarfijn uitgelegd. Haar broers wisten wat goed voor haar was, haar moeder was weinig thuis. Na de dood van Emiel werd Luuk haar ridder.

‘Godverdomme, Luuk.’ Haar stem slaat over.

‘Godverdomme!’

Haar vuisten slaan machteloos in de lucht. Hoe kon hij dit van haar vragen. Verwacht hij echt van haar dat ze zich verzoend met zijn leven in Frankrijk? Het gordijn waait naar binnen en strijkt licht over haar hoofd. Met een ongeduldig gebaar duwt ze het van zich af. Haar vinger volgt een moment de grillige patronen op de grof geweven stof, blauwe bloemen met geelgroene bladeren, er doorheen kronkelen lange stelen met krullige uitlopers. Ze loopt terug naar haar bed en gaat op de rand zitten met het hoofd in haar handen. Haar tanden hebben zich vastgebeten in haar onderlip. Gekreun verlaat haar keel. Zachtjes wiegt ze heen en weer.

Voor ze goed en wel beseft wat ze doet staat ze naast het bed van haar broer. Strekt haar arm uit en knipt het bedlampje aan. Luuk schrikt overeind, Caroline snurkt zachtjes door.

‘Lou, is er iets mis?’ Slaap raspt door zijn stem heen.

Louise sleurt hem aan zijn arm half het bed uit, verliest haar evenwicht en komt onzacht tegen de rand aan. 'Au' jammert ze terwijl ze over haar heup wrijft. Luuk houdt zijn vinger tegen zijn lippen.

'Stil nou, laat Caro alsjeblieft nog even slapen, ze heeft het hard nodig.'

Hij schuift weer terug zijn bed in en stoot daarbij tegen de buik van Caroline, die op haar beurt overeind schiet.

'Louise, qu'est qu'il y a? Ça va?'

'Non, ça ne va pas du tout!'

Even is het doodstil. Met grote moeite draait Caroline zich om en klimt met een hand haar buik ondersteunend het bed uit en sloft richting gang en wc. Haar nachthemd bedekt ternauwernood haar billen, haar vochtige haren plakken aan elkaar. Op haar ene kuit schemert een blauwe spatader.

Luuk leunt tegen zijn kussen, trekt zijn dekbed een stuk omhoog en legt er zijn armen op.

'Kun je me uitleggen wat er aan de hand is?' zegt hij hard.

Haar mond gaat open en dicht maar er komen geen klanken uit.

'Je hebt me laten stikken' stoot ze tussen twee ademtochten door.

'Wat zeg je, Lou?'

Het klinkt dreigend. Lou, Lou, Lou weergalmt het in haar hoofd. Met een stap is hij uit bed. Ze duikt weg en geeft een rondslingerende gymp een venijnige schop. Laat de kamerdeur wijd open staan en passeert zwijgend haar schoonzusje op de gang.

Aan het haakje bij de voordeur hangen de sleutel bossen. Op goed geluk grijpt Louise de zwarte sleutel met twee Citroën chevrons eraan. Morrelt aan de zware voordeur, krijgt met enige moeite de schuif eraf en duwt hem met twee handen open. Op het strookje gras voor het huis staat de méhari vlak naast de oude vijver geparkeerd. De ondiepe poel zit vol bladeren en waterplanten die zichzelf uitgezaaid hebben. De randen zijn overwoekerd, onzichtbaar voor de argeloze voorbijganger. Het water golft licht. Luchtbelletjes komen aan het oppervlak. Ze weifelt even bij de vijver en stapt in de auto. Met grote moeite weet ze haar trillende rechterhand stil genoeg te krijgen om de sleutel in het contact te schuiven. Draait hem om, schakelt en geeft een dot gas. De auto schiet vooruit, kluiten aarde vliegen rond. Eén belandt in het water, langzaam worden de kringen wijder. Na een felle ruk aan het stuur, rijdt de auto hikkend en sputterend naar het hek. Met slippende banden draait hij rechtsaf de weg op. Het asfalt glimt, het is nog niet voldoende bereden om zijn doffe kleur te verkrijgen. Langs de kanten proberen grassprietten hun jas van teer af te schudden.

In haar ooghoek ziet ze iets bewegen, ze remt. Stopt en klapt voorover tegen het stuur. Piepende banden, de wereld stond een seconde lang stil. Kleine Loutje stampvoette uit machteloze woede omdat die stommerd van een grote broer haar mooie nieuwe bal niet goed gevangen had. Daar lag hij midden op straat. De bal stuiterde door, ketste tegen de stoep en kwam tot stilstand tegen het wiel van de vrachtwagen.

Een eekhoorn schiet tussen de dorre takken de greppel uit, klimt razendsnel tegen een boomstam op en is in het bladerdek verdwenen. Louise haalt diep adem. Ze perst de lucht tussen haar tanden sissend naar buiten. Zucht nog een keer diep en klemt haar handen om het stuur, tot haar knokkels zijn spierwit zijn. Haar vingers zijn gestopt met trillen. Waar ben ik in godsnaam mee bezig? Ze gaat verzitten, haar voet glijdt van de gaspedaal en de motor slaat af. Normaal wil hij in een keer starten, nu lukt het pas bij de vierde poging.

De weg slingert voor haar uit de heuvel af. Het dorp ligt een paar bochten verder en is nog niet te zien. Links en rechts strekken de wijngaarden zich uit, de takken zwaar van de trossen, bladeren als beschutting tegen een overdaad aan zon. Aan het eind van elke rij

staan rode bloemen, ze lijken het meest op geraniums. Wonderlijk misplaatst. Waar de tuinen hier vooral kaal zijn, gladgeschoren gazons met kiezelpaden, zijn de wijnstokken extra opgesierd. Ze zou eens aan Jean-Marie moeten vragen waarom dat is, misschien houden de bloemen bepaalde insecten weg.

In de verte, bij de volgende heuveltop doemt een ronde toren op. Hij is van dezelfde ruwe stenen gemaakt als de ferme, zonder ramen. Een oude wijnpers die zijn decoratieve functie mag uitoefenen tot hij van ouderdom uit elkaar valt. De houten speelgoedblokken hadden verschillende kleuren en vormen, blauwe platte rechthoeken, witte driehoeken, zware bruine vierkanten en een paar rode pilaren. Vroeger hadden haar broers ermee gespeeld en nu zijn ze van haar. Ze heeft een mooi kasteel gebouwd, een muur met een hoge toren. Die is erg wiebelig door de drie pilaren die ze op elkaar gestapeld heeft. Hij moest wel hoog genoeg zijn anders kan de prinses niet ver genoeg uitkijken. Elsje, haar lievelingspop, mag prinses zijn, ze zit bovenop de toren en wacht. Kleine Loutje kijkt zoekend om zich heen, jammer dat ze geen prins heeft. Waar is haar paardje? Hopperdehop, het paard draaft op de toren af naar de prinses. Oh, nee... hij stopt te laat, botst en de toren stort in. Bedolven onder de blokken ligt de prinses tranen met tuiten te huilen.

Op de passagiersstoel liggen twee baguettes en een zak croissants. Een tevreden glimlacht krult zich om haar mond, op haar kin plakken kruimels van een pain au chocolat. Ze is bijna terug, de weg maakt een scherpe bocht om de oude wijnpers heen. Gras groeit tussen de stenen, het dak meer weg heeft van een vergiet. Er omheen staan wijnstokken in alle windrichtingen, de ranken vastgezet aan ijzeren draden. Een kraai vliegt omhoog uit de wijngaard en komt rakelings langs haar voorruit. Louise geeft een ongecoördineerde ruk aan het stuur waardoor de méhari gaat slingeren en tenslotte met zijn rechterwiel in de greppel belandt. De auto hangt scheef. Na een paar minuten stapt ze uit om de schade te inspecteren. De voorband is plat. Ze schopt er tegenaan en kneust haar grote teen. Ze schopt nog een keer, harder nu. Hinkend van de pijn houdt ze haar voet vast. Zet hem voorzichtig op de grond en verplaatst haar gewicht. Ze kan er op staan. Kreunend laat ze zich in het gras zakken. Haar handen plukken om zich heen en laten gras en bloemknoppen in haar schoot dwarrelen. Haar maag rommelt, ze blijft zitten. Misselijkheid golft door haar heen, ze buigt zich naar voren, er komt niets uit haar keel.

Hoog in de lucht brengt een leeuwerik een groet aan de nieuwe morgen. In de verte ronkt een tractor. Een opdringerige vlieg zoemt om haar hoofd, ze slaat hem weg, maar hij blijft terugkomen. De sleutel zit nog in het contact realiseert ze zich. Er zit niets anders op dan overeind te komen, het brood uit de auto te halen en naar huis te strompelen. Het is niet al te ver, een kilometer op zijn meest, alleen het laatste stuk is heuvel op, dat zal niet meevallen. De kinderen zullen zich wel afvragen waar ze blijft. Caroline geeft hen vast iets te knabbelen, ze is zo'n goede gastvrouw.

Haar slipper blijft aan de weg plakken, er zit een grote klont teer onder. Louise zucht diep, legt het brood in de berm en gaat op zoek naar een stokje om de troep eraf te krabben. Zo komt ze er nooit. Met een sierlijke boog gooit ze de slippers in de greppel en gaat op blote voeten verder. Steentjes prikken in haar voetzool, het loopt niet echt handig met een blauwe teen. Aan de overkant slaat een hond aan. De buurman roept wat. De hond blijft blaffen en rent langs het hek met haar mee.

‘Waar is Mama?’

Met haar hoofd half in de ijskast kan Caroline haar neefje niet goed verstaan. ‘Morgen mon cher, wat is er?’

‘Waar is mama?’ herhaalt Bram zijn vraag op de ongeduldige toon van een zevenjarige. Een mandje eieren belandt op het aanrecht.

‘Mama? Ze is even weg. Ik denk dat ze naar de bakker gegaan is voor vers brood. Oom Luuk heeft zich verslapen, hij is meteen naar kantoor vertrokken. Wil je een vers eitje voor je ontbijt?’

‘Kweenie’, Bram steekt zijn ene been achter de andere en wiebelt als een ooievaar. ‘Waarom heeft Mama ons niet meegenomen naar de bakker?’

‘Jullie sliepen nog zo lekker! Ga je maar gauw aankleden en zeg tegen je broertje dat hij moet opstaan.’

Bram hijst zijn pyjamabroek omhoog, die zakt steeds af. Eigenlijk wil hij een nieuwe, hij had in de supermarkt eentje gezien met Spongebob erop. Halverwege de trap begint hij al te roepen. Tom opstaan, Mam is niet beneden. Ze is naar de bakker. We moeten ons gaan aankleden. Hijgend puft hij er achteraan enne of je een gebakken eitje wil voor je ontbijt.

‘Lekker. En een boterham met pasta.’

‘Nee, joh. We moeten wachten tot Mama terug is met brood.’

‘Ik heb geen zin om me aan te kleden. Ik heb honger. Ik ga nu naar beneden.’ Tom loopt op zijn blote voeten de kamer uit.

‘Dat mag niet van tante Caroline, we moeten eerst aankleden.’

‘Stommerd.’

‘Je bent zelf stom.’

Aan de keukentafel zit Jean-Marie achter een grote kom koffie. Een opengeslagen krant ligt ernaast.

‘Bonjour mes enfants.’

‘Bonjour’ antwoordt Bram, ‘Hallo’ komt Tom erachter aan.

‘Waar zijn de boterhammen?’

Jean-Marie kijkt hem niet begrijpend aan. Bram gebaart wat en wijst op een mes en de pot met confiture. Die jam heeft zijn tante vorige week gemaakt van de aardbeien die ze met zijn allen in de moestuin geplukt hadden. Ergens op een plank staat de pot voor Papa klaar, dan kan hij ook proeven.

‘Ah, oui, du pain.’ Jean-Marie staat op en haalt een doos met toast tevoorschijn. Tom trekt een lip, hij wil een gewone boterham, net als thuis. Dan ziet hij de keukendeur opengaan. Mama komt binnen met twee stokbroden onder haar arm en een papieren zak in haar hand. Haar wangen glimmen en haar haren staan alle kanten op, ze heeft een vreemde jas aan. Zeker van oom Luuk of zo. Mama roept Tom opgelucht.

‘Morgen lieverds, verse croissants voor iedereen.’

Louise vlijt het brood op tafel en laat de jas van haar schouders glijden. Ze geeft haar schoonzusje een vluchtige kus op haar wang.

‘Sorry, dat ik zo lang wegbleef. De méhari heeft een klapband. Hij staat langs de weg, ergens halverwege het dorp. Ik ben terug komen lopen.’

‘Ik zei het toch.’ Caroline, gekleed in een gek zomerjurkje met witte noppen, haar lippen karmozijnrood gestift, zet twee bekers met chocolademelk op tafel.

‘Mama is er weer.’